

AUTORĖ APIE ROMANĄ
„KARALIAUS ŽMONOS TARNAITĖ“

1140 METAIS Vokietijos karalius Konradas III kariaudamas su Bavarijos hercogu Velfu apgulė šiam ištikimą Veinsbergo pilį. Nors pilyje prasidėjo badas, jos gyventojai vis nepasidavė. Niršdamas dėl pilėnų atkaklumo karalius paskelbė, kad kitą rytą užėmęs pilį visus išžudys. Naktį iš pilies į jo stovyklą atėjo jauna moteris, maldaudama pasigailėti gyventojų. Sužavėtas jos grožio karalius pareiškė, kad pilėnams neatleis, bet moteris galės saugiai pasitraukti išsinešdamos tiek turto, kiek gali pakelti. Kitą rytą pro pilies vartus išslinko virtinė moterų – kiekviena ant pečių nešė savo vyrą. Pasipiktinęs Konrado III sūnėnas norėjo jas sulaikyti, tačiau karalius, priblokštas moterų drąsos ir gudrumo, pareiškė, kad jos gali eiti laisvos, nes karaliaus žodis nelaužomas. Ši pasaką primenanti istorija užfiksuota kronikose. Gali būti, kad daugelis Konrado III vardą prisimins būtent dėl jo garbingumo.

Pilies griuvėsiai iki šiol vokiškai vadinami *Weibertreu*, lietuviškai – „žmonų ištikimybė“. Įsivaizduodama tą situaciją mačiau sudėtingesnę paveikslą, nei kaip mylinti žmona pakalnėnėša savo vyrą. Ką nešė ta, kurios niekada nenorėjo ir nevedė joks vyras? Staiga ji kažkuriam tapo geidžiamiausia, nes tapo šansu išlikti gyvam? Gal kuri nors moteris ant pečių išnešė neištikimą sutuoktinį? Ar nemylimą vyrą, o mylimąjį paliko žūti, nes neišdrįso prisipažinti ir padaryti, ko troško jos širdis? Ką moterims jautė jų išgelbėti vyrai? Visą gyvenimą dėkingi nešiojo ant rankų ar visgi ne?

Per šią istoriją įsisąmoninau, kad labiau nei realūs faktai mane domina jų sukeltos dramos žmonių širdyse. Gal todėl savo romano vieta pasirenku išgalvotą pasaulį – taip galiu susitelkti į herojus ir jų tarpusavio santykius. Nesvarbu, kokia epocha ar geografinė teritorija, visi mes – žmonės, kažko siekiantys, kanKinami aistrų ir troškimų.

Tik aprašiusi, kaip Amira išgelbsti sužeistus Glėjos karius, staiga supratau, kad tą sceną įkvėpė pasakojimas apie Veinsbergo ištikimąsias žmonas. Stebėjau, kad pasąmonė savaip perdirbo informaciją, bet parašiusi visą kūrinį atsekiau, jog romane iš naujo atgimė daugybė kitų kadaise skaitytų ar girdėtų istorijų, kurios dėl kokių nors priežasčių sukrėtė.

Paauglystėje mano mėgstamiausia knyga buvo „Senovės Graikijos legendos ir mitai“. Mitas apie Europą pagrobusį jautį, kuriuo pasivertė Dzeusas, pagimdė mintį apie glėjiečių giminės pradininkę buivolę Mėnulragę.

Nefertitės vyras faraonas Echnatonas, pradėjęs religinę reformą, kurios metu į aukščiausią vietą Egipto dievų panteone iškėlė

saulės disko dievą Atoną, davė impulsą romane lemtingam karaliaus Darijano norui, kad suvienytoje Jezdansero ir Glėjos karalystėje būtų garbinamas vienas – Saulės – dievas. Nesigilinau, ar kada žmonijos istorijoje vyko mėnulio ir saulės garbintojų konfliktai, man buvo svarbiau pats faktas, kad susiduria skirtingi tikėjimai – viduje buvo gyvas dar mokyklos laikais išgyventas suvokimas, kokią neteisybę turėjo jausti senovės lietuviai, kai buvo iškirstos šventosios giraitės, uždrausta garbinti senuosius dievus. Prabangi Vienailčio šerno valdytojo dovana Jezdansero karaliui – gintariniai šachmatai – sąmoninga duoklė Lietuvai. Pasakojimas, kad kažkuriuose civilizacijose žmonės kurdavo stabus ir jiems meldavosi, o maldų neišklausiusį dievą nubausdavo išdroždami naują, įkvėpė mintį apie šviežiai nulipdytą Mėnulio deivę.

Scena iš filmo apie Osmanų imperijos sultoną, kai tasai reikalauja pakviesti sugulovę, nes „nori pamaitinti savo liūtą“, į Darijano lūpas įspraudė žodžius apie iš bado mirsiantį jo *liūtą*.

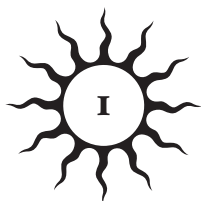
Kai dirbdama žurnalistė Lietuvoje kalbinau Maltos ordino ambasadorių šveicarą grafą Douglą von Saurma-Jeltschą, giliai įstrigo jo pasakojimas apie tėvų nuo mažens įdiegtą suvokimą, kad būti kilminguoju reiškia atsakomybę už savo žemės pavaldinius, savotišką tarnavimą jiems. Gal todėl mane domina teisingo, tai yra savo žmonių gerove besirūpinančio, valdovo tema.

Kadaise svarsčiau, kad gyvenime žodžiai „kilnumas“ ir „taurus elgesys“ labai retai vartojami, nebent romantizmo literatūroje. Galbūt yra žmonių, kurie nugyvena visą gyvenimą taip jų niekada ir neištarę. Rašydama stengiuosi parodyti pasaulį, kuriame šie dalykai yra. Gal bent iš knygų sugebėsime juos prisiskaičiuoti ir į savo realybę?

Ar aš esu pasakomis tikinti idealistė? Gal. Bet tikinti pasakomis nereiškia skraidanti padebesiais. Man jos – slaptas išminties ir stiprybės šaltinis. Ko gero, visi žinote pasaką apie sumanią vargšo valstiečio dukrą? Ji ištekėjo už karaliaus, o kai tas supyko ir liepė žmonai grįžti pas tėvą, iš rūmų pasiimant tik tai, kas brangiausia, ji slapta nugirdė vyrą ir miegantį parsivežė į lūšną. Gal panašią pasaką buvo girdėjęsios ir Veinsbergo moterys, sumanusios iš apgultos pilies išsinešti savo vyrus kaip brangiausią turtą? Gal būtent pasaka išgelbėjo tų vyrų gyvybę?

Jei Jezdansero ir Glėjos karalystės būtų egzistavusios iš tiesų, jos būtų senovės Mesopotamijos civilizacijoje – taip atėjo sumanymas pasinaudoti internete rastu kurdų vardynu. Tad kai kurie vardai šioje istorijoje turi slaptą reikšmę. Pavyzdžiui, Jezdansas (*Yezdanser*) reiškia „dievo liūtas“, Glėja – „rožinis mėnulis“, Amira – „princesė, medžio viršūnė“, Darijanas (*Daryan*) – „princas arba monarchas“, Erdelanas – „karališkoji šeima“, Ferhadas – „padėjėjas“, Hozanas – „eilėraštis“, Vijana (*Viyan*) – „ketinimas, noras“, Agrinas – „ugningas, ūmus“, Elfesija – „kaip fėja“, Rivinas – „liepsna“.

Skaitydami romaną neieškokite istorinės tiesos. Veikėjus sąmoningai apgyvendinau išgalvotoje realybėje, nes tikiu, kad įdomiausi dalykai vyksta mūsų galvose ir širdyse.

J A U N A S V Y R A S taip garsiai nusikvatoja, kad Amira pasipiktinusi atsigręžia. Kas drįsta juoktis, kai jos gimtoji Mėnulragės pilis po tiek mėnesių apgulties krito? Jos tėvo, didžiojo Glėjos karaliaus Achturo, giminės gūžta suniokota.

Tolėliau sėdintys į nelaisvę paimti pilį gynę glėjiečių kariai priešišškai nužvelgia šį Jezdansero karalystės karvedį. Mergina supranta, kad ir jai derėtų paniekinamai dėbelėjus nusukti akis šalin, bet vyro juokas, povyza ar kažkas, kas sklinda nuo jo, mąsina lyg burtas.

Nuo staigaus judesio princesės galvą dengiantis apsiausto gobtuvas nusmunka, ir dabar ji gali geriau apžiūrėti džiūgaujantįjį. Per dvidešimt, aukštas, plačiapetis. Tamsius poilgius plaukus ant kaktos prilaiko spalvotais raštais marginta juosta.

Į nuo jo akių nenuleidžiančią beveik dvidešimtmetę juoda-plaukę vyras nė nepažvelgia. Šią akimirką jam terūpi viena – kitiems kariams papasakoti, kaip dvikovoje įveikė Glėjos karalių

Erdelaną iš senos garsių karvedžių giminės, kildinančios save iš šventosios buivolės Mėnulragės.

Greta merginos sėdinti vyresnė moteris, sprendžiant iš pras-tesnės aprangos – jos tarnaitė ar pavaldinė, neramiai sušnabžda:

– Užsidenkite galvą, princese. Vyrai įsiaudrinę.

Amira iš lėto užsismaukia gobtuvą. Dabar reikia būti nepa-
stebimai.

– Jis nukovė mano pusbrolių Erdelaną?

– Taip... čia Jezdansero karaliaus sūnus princas Darijanas.

Moteris gal dar ką nors būtų papasakojusi apie Mėnulio deivės garbintojos Glėjos karalystės mirtiną priešą – kitame Ramiosios upės krante įsikūrusią Saulės dievą garbinantį Jez-
danserą, – kai staiga suklykia mergina. Kitapus pro belaisvius einantis karvedys, pačiupęs vieną iš merginų, dryksteli jos dra-
bužį apnuogindamas krūtis ir surinka:

– Kas nori? Trofėjus šiltas, minkštas ir tikrai nečiupinėtas.

– Paleisk ją! – taria Amira, žengdama link vyro. – Karalius Erdelanas sutarė su jūsų karaliumi Liuranu, kad net jam žuvus Mėnulragės giminė bus paleista už išpirką ir niekas nepalies be-
laisvių nė pirštu.

Karvedys paniekinamai nužvelgia išsišokėlę.

– Erdelanas negyvas. Dabar tai mūsų turtas. Viskas priklauso Jezdansero kariams! Įskaitant tave. – Ir stipriai pastūmęs mer-
giną šalin, grėsmingai šypsodamasis žengia link Amiros. – Jūs sutriuškinti. Dar keli mūšiai šiaurėje – ir visa Glėjos karalystė išnyks nuo žemės paviršiaus.

– Net jei jūs nugalėjote šiandien ar vakar ir įveiksite mūsų ka-
riuomenę ryt, net jei visus išžudysite, mūsų Mėnulio deivė yra

neįveikiama. Ji mus toliau saugos, – atrėžia Amira. Kalba garsiai, nesislėpdama, tad netrukus aplink susiburia nemažas būrys jezdanseriečių. Ji juos nužvelgia, tada vėl pasisuka į karvedį ir mostelėjusi ranka taria: – Jeigu Jezdansero karaliaus Erdelanui duotas garbės žodis nieko vertas, tai prisimins kiekvienas. Garsas apie tai pasklis plačiau nei kalbos apie jūsų pergalę. Kiekvienas šuo los, kad karalius Liuranas – melagis.

– Kale, aš tau išpjausiu liežuvį, o paskui nudėsiu. – Įniršęs vyras žengia arčiau Amiros. Jam beveik trisdešimt. Kaktą juosianti juosta įmantriai išsiuvinėta. Tai reiškia, kad jis – kilmingasis, gal net karališkojo kraujo. Vyras papurto galvą ir plaukų sruoga užkrenta ant juostos ornamento, sutrukdydama Amirai atpažinti, kuriai giminei jis priklauso.

Ji nutyla, bet neatrodo, kad būtų išsigandusi grasinimų. Atvirksčiai – ta tyła iškalbingesnė už priešininko keiksmų tiradą ir grasinimus:

– Prieš išpjudamas liežuvį iš pradžių tave patvarkysiu aš, o tada mano vyrai.

– Būsiu paskutinė moteris tavo gyvenime, kurią manai paliešias, – kone suurzgia ji.

– Sese, – viena iš merginų su gobtuvu nori prieiti arčiau, tačiau Amira rankos mostu ją sustabdo.

– Jeigu jezdanseriečių žodis nieko vertas, tegul atsitinka tai, kas dabar atsitiks! Joks kraujas nenuplaus šitos gėdos! – surinka ji. – Jūs ne vyrai, o pasiutę šunys, tačiau tokių nususelusių mano genties moterys nebijo. Nudeda juos, vos tie prisiartina. – Amira išsitraukia siauraašmenį peilį, kabojusį prie diržo. Tyliai, bet ryžtingai priduria: – Mėnulio deivės šventykloje aukodavau

gyvulius, todėl mano ranka įgudo taikliai pataikyti reikiamon vieton. Žinau, kur ji smogs. Ne į paširdžius, o ten, – ji mosteli į vyro klubus, – kur kabo tau nereikalingas daiktas.

– Prisiprašei. – Kario plaukai ant kaklo pasišiaušia, ir jis žengia artyn.

– Broli, sustok! Mergina teisi. – Prasibrovęs pro karius į priekį išeina Darijanas. – Erdelanui davėme žodį, kad jo giminė bus saugi.

– Nusispjaut. Šita mergšė mirs! – Vyras žengia dar arčiau.

– Kada aš mirsiu, spręsiu pati, – atsako Amira. Ji nepajuda iš vietos, tik pakėlusi ranką pirštais užčiuopia ant kaklo kabantį kabutį.

– Ten nuodai, – sušnabžda vienas karys, matyt, žinantis vietos papročius.

– Prieš numirdama tave sušersiu savo šunims. – Mergina įsideda kabutį burnon. Ji nenuleidžia akių nuo grasinusio karvedžio. Mintyse susivokia: jei Darijanas jį pavadino broliu, tai gali būti tik Gorkemas, vyresnysis karaliaus Liurano sūnus iš pirmos santuokos.

– Mes pažadėjome, kad Erdelano šeima ir giminaičiai nepaliesi lauks, kol už juos bus sumokėta išpirka. Palik merginas ramybėje, – pakartoja princas.

– Pasitrauk, – sušvokščia Gorkemas, pečiu stumtelėdamas Darijaną. Šis, nors jaunesnis, atsilaiko ir abiem rankom sustabdo brolių.

Ir kareiviai, ir belaisviai glėbiečiai žvelgia į rato viduryje stovinčią keistai besišypsančią merginą žaižaruojančiomis akimis, aiškiai pasakiusią – ji pasiruošusi mirti, bet prieš tai padarys, ką

žadėjo. Vos už poros žingsnių stovi susirėmę du karaliaus Liurano sūnūs.

– Jeigu tu nepasitrauksi, aš tave nudėsiu, – iškošia Gorkemas, žvelgdamas į jaunesnįjį brolių. – Negi mirsi dėl jų?

– Jei reikės mirti, mirsiu dėl Liurano duoto garbės žodžio, – drąsiai atsako Darijanas. – Neleisiu, kad dėl tavo karštakošiškų įnorių tėvo vardas būtų prilygintas paplavoms.

– Dink iš čia! – Gorkemas pastumia Darijaną, tasai nelieka skolingas, duodamas suprasti, kad nepasiduos.

Netrukus abu raičiojasi ant žemės, spausdami vienas kitą. Tvirtiesnio sudėjimo Gorkemas gal ir būtų nugalėjęs, bet jis pernelyg karščiuojasi, tad netrukus Darijanas sėdi apžergęs ant nugaros gulintį vyresnėlį, prispaudęs jo rankas savosiomis.

– Sustok! Eik į palapinę. Išgerk vyno. Mes pasiekėme tokią pergalę. Negerai pyktis dėl niekų, – taria Darijanas ir nulipa nuo brolio.

Gorkemas tebeguli ant žemės sunkiai šnupuodamas. Negali suprasti, kaip nutiko, kad jaunesniojo viršus. Juk iki šiol tokiose grumtynėse laimėdavo jis. Nors ne. Taip būdavo kadaise, kai jie buvo dar pienburniai. Kai Darijanas pradėjo jodinėti į karo mūšius, tokiems pasigalynėjimams neliko laiko. O dabar jaunėlis jį įveikė... Jį! Įpėdinį!

– Ei, drąsuole, paslėpk peilį. – Darijanas vos vos šypsodamasis žengia prie Amiros. Pagaliau pažvelgia merginai tiesiai į akis ir ištiesęs ranką delnu paliečia jai skruostą, tarsi norėdamas suimti veidą ir jį apžiūrėti. Tai, žinoma, ją nustebina, ir tada jis trukteli už virvelės, ištraukdamas jai iš burnos pakabutį. Taip, tai nuodų kapsulė, kurią perkandus mirtis būtų staigi. – Esi per

jauna mirti, – švelniai taria karaliaus sūnus ir priduria: – Jūsų niekas neskriaus.

Amira mato princo šypseną, pulsuojančią gyslelę kakle; ji staiga žengia link jo pakeldama peilį. Ji puola? Mergina priglundama visu kūnu, ir tik tada Darijanas išgirsta, kaip jam už nugaros kažkas sušvokščia.

Akimirksniu apsisukęs išvysta durklu užsimojusį Gorkemą, bet Amiros peilio smūgis į petį sulaikė, kad vyresnysis brolis jo mirtinai nesužeistų.

– Ką darai?! – surinka Darijanas, vis dar negalėdamas patikėti tuo, kas vyksta.

– Nudėsiu ir tave, ir ją, – švokščia Gorkemas, pakeldamas ranką su durklu. Jam iš peties varva kraujas.

– Nusiramink. Įspėju paskutinį kartą, – jau tyliau brolių ramina Darijanas. Nepaisydamas įspėjimo Gorkemas puola, Darijanas akimirksniu pagriebia atkištą Amiros peilį ir smeigia. Pro šalį. Gorkemo smūgis taiklesnis, Darijanas suklumpa. Tačiau jaunėlis atsitiesia, vikriai pašoka ir kerta atgal.

– Aa... – pro atviras Amiros lūpas išsprūsta netikėtumo šūksnis, kai Gorkemas susmunka jai prie kojų.

– Tu nužudei savo brolių, Darijanai, – taria vienas iš senųjų karvedžių.

Princas apsidairo.

Gorkemo būrio vyrai šnibždasi tarpusavyje. Nors karalius Liuranas tebebuvo kupinas jėgų valdyti karalystę ilgus metus, visi žinojo, kad Gorkemas yra jo paveldėtojas. Darijanui ateityje turėjo tekti karvedžio vaidmuo. Galingiausios karalystės rytiniame Ramiosios upės krante karvedys, bet ne karalius. Jau

dabar Gorkemo, kaip būsimo paveldėtojo, būrio kariams priklausė didesnė grobio dalis, daugiau malonių. Kritus Gorkemui, jo kariai liks be nieko. Ar jie pripažins jaunesnįjį Liurano sūnų savo vadu? O gal sukels maištą?

– Princas nužudė ne brolių, o šunį, kuris dergė savo tėvą karalių Liuraną ir Auksinio liūto giminę, pamindamas garbės žodį, – tylą nutraukia Amira ir priėjusi ištraukia peilį iš Gorkemo kūno. Nubraukusi kraują į kritusiojo drabužį ji surinka: – Čia Mėnulio deivės šventyklos peilis, kuriuo aukojami gyvuliai. Mūsų deivė pasiėmė savo auką, ir visi tai matė.

Amira nužvelgia aplinkinius, tada pasisuka į Darijaną.

Šis tyli. Gal net negirdėjo, ką ji pasakė. Jis tik dabar suvokia, kas atsitiko. Netardamas nė žodžio sunkiai pasisuka, nes iš žaizdos plūsta kraujas. Liko gyvas vos per plauką. Gal dėl motinos maldų? Šią akimirką ateina būtent tokia mintis. Antroji Liurano žmona karalienė Vetera savo vienturtį sūnų myli visa širdimi. Ir jis jaučia tą meilę. Kaip ir tai, kad jam išjojus į mūšį, ji daug laiko praleidžia Saulės dievo šventykloje. Grįžęs namo ir apkabinęs motiną Darijanas užuodžia į jos plaukus įsigėrusius smilkalus. Net neklausęs žino, kad ji buvo šventykloje. Ilgai. Labai labai ilgai.

Princas kresteli galvą, tarsi norėdamas nuvyti mintis. Ne dabar. Paskui. Žengia kelis žingsnius į šalį, tada sustoja ir atsigręžia, ieškodamas akimis žmogaus, kurio žodžio šiuo metu labiausiai reikėtų. Liurano vyriausiasis patarėjas Ferhadas, dažniausiai vadinamas tiesiog patarėju, kaip tik ateina.

– Mergina ir visa Erdelano giminė yra laisvi. Tegul pasiima iš pilies, ką nori, ir gali eiti, – taria Darijanas ir, pažvelgęs į kelias

moteris su kūdikiais ant rankų, priduria: – Ir vežimų tegul pasiima, bus lengviau.

– Kodėl, prince? – pusbalsiu paklausia Ferhadas. Tas „ką nori“ reiškia, kad išeidami Erdelano žmonės pasiims izde esančias karaliaus Achturo brangenybes, dėl kurių seilę varvino kiekvienas. Taip jezdanseriečių grobis sumažės. Kariams nepatiks. Kils neramumai. – Kodėl juos paleidi? Pilyš aplink sutriuškintos, bet šiaurėje dar yra nepaimtų Glėjos karalystės miestų. Jie tikrai sumokės išpirką. Juk jų karaliaus giminė. Tik reikia palaukti.

– Šita mergiotė atnešė man sėkmę. Dabar aš būsiu Jezdansero karalius, – tyliai atsako Darijanas. Žengęs kelis žingsnius jis suklumpa, susigriebęs už kraujuojančios žaizdos, o paskui susmunka ant žemės.

– Gydytojus, greičiau! – surinka Ferhadas, pastumdamas vieną iš karių, tarsi tai pagreitintų ir taip skubantį žinianešį.

* * *

Karalius Liuranas sėdi krėsle prie palapinės, puoštos Jezdansero karalystės ženkle – auksine saule baltame fone. Audinio apvadas sudarytas iš auksu siuvinėtų liūto pėdų – Liurano giminės, kildinančios save iš Auksinio liūto, simbolių. Pusę amžiaus nugyvenusio karaliaus plaukai vis dar vešlūs ir primena liūto gaurus. Su šalmu būtų saugiau, bet Jezdansero vyrai iš pagarbos Auksiniam liūtui plaukus prilaikydavo tik kaktos juosta. Jos ornamentai atskleisdavo, kokiai giminei ir klanui priklausai.

Karalius tylėdamas stebi, kaip vėjas plaiksto iš po juostos išsprūdusią plaukų sruogą ant negyvo sūnaus kaktos. Tas, kuris visada tryško energija, nurimo visiems laikams.